

KATEŘINA GRMALOVÁ: PRAŽSKÁ A FLORENTSKÁ NEORENEŠANČNÍ ARCHITEKTURA 19. STOLETÍ.
KULTURNĚ HISTORICKÉ SOUVISLOSTI A KOMPARACE VYBRANÝCH STAVEB S RENESANČNÍMI VZORY
(DISERTAČNÍ PRÁCE)

OPONENTSKÝ POSUDEK

Autorka si zvolila poměrně ambiciózní úkol komparace dvou tvůrčích sfér tvořivosti 2. poloviny 19. století a za tím účelem prostudovala poměrně značné množství artefaktů, dobové i sekundární literatury.

Jazyk práce je kultivovaný, stavba textu od začátku do konce logická a přehledná. Citace se jeví být korektní a aparáty přiměřeně bohaté, z ní lze vyzvednout zejména bibliografii. (V ní schází Mildeho standardní práce o neorenesanci a Michaely Marek o souvislosti národního hnutí a městské architektury v Čechách 19. století).

Také popisy fasád a dalších součástí architektury pokládám za profesionální a rovněž tak používané pojmy. (Označení „obytný palác“ se mi jeví poněkud nepřipadný: palácové struktury byly vždy, i u pražských staveb s obecním a reprezentačním posláním až na výjimky zčásti pronajímány k bydlení – jde zřejmě o rozměrné nájemní domy a autorka věnuje i nájemním domům pozornost)

Práce je uspořádána do několika oddílů, z nichž první šedesátistránkový je věnován obecným rámcům problematiky, jako je historismus, neorenesance a architektura v českých zemích i Praze. Další část stejně velká část je věnovaná neorenesančním stavbám v Praze a posledně obdobně rozsáhlá neorenesanční Florencii. Proti úvodní a dosti povšechné části mají obě následující charakter užitečné a věcně správné databáze opatřené kvalitní obrazovou dokumentací, která ovšem snižuje objem textu na víceméně slovníkový výčet autorů a staveb. Jednotlivé texty tu nejsou vedeny příliš soustavnými zřeteli. Stěžít mohu souhlasit s autorkou práce, že pro vědeckou práci je třeba hlavně prezentovat artefakty a dobové myšlenky v autentickém znění (s. 9). Dokumentace architektury je totiž zvláště obtížnou záležitostí a také dobové citáty jsou vždy vytrženy z nějakého kontextu. Takový postup spíše látku přibližuje čtenáři didakticky, než aby byl vlastní faktografickou evidencí: autor má přesně formulovat problém, zkoumat jej a formulovat kriticky či obezřetně jeho řešení s příslušnou argumentací.

Deklarovaným cíli práce je 1/ přiblížit kulturně-historické zázemí neorenesančního hnutí v Praze a Florencii a 2/ porovnání vztahu neorenesanční Florencie a Prahy k jejich historickým zdrojům. Co se týče prvního cíle, lze sotva souhlasit s názorem, že recentní výzkum nevěnoval historismu 19. století dostatečnou pozornost (to je snad pravdou spíše v popularizaci, pro opačný stav výzkumu svědčí i autorkou uváděná bibliografie). Pokud jde o druhý cíl, shrnuje autorka své výsledky jeho sledování stručně v záběru práce - v tom smyslu, že ve Florencii se většinou navazovalo na domácí, tj. raně renesanční vzory, zatímco Praha dávala přednost spíše rozvinutým podobám stylu. S tím lze jistě souhlasit, a je to také předpokladatelný závěr. Jen je škoda, že autorka své značné heuristické a analytické práce více nevyužila v těch vzácných případech, kdy se „florentské“ motivy v architektuře Prahy objevují (např. na s. 107-108 chybí obrazová dokumentace dvou předpokládaných florentských vzorů).

Uznávám ovšem plně, že kauzalita „renesanční Florencie - novorenesanční Praha“ nebyla meritem této práce. Přesto by bylo bývalo stálo za to při této příležitosti zpracovat a publikovat soustavný

záznam návštěv dobových architektů z českých zemí ve Florencii, nebo se aspoň více soustředit na dosažitelné kauzy.

Existuje ještě další, ovšem meritorní téma práce, při němž oprávněný závěr posuzované práce zní v tom smyslu, že Praha na rozdíl od Florencie využívala neorenesanční stavby hlavně pro obecní nebo státní funkce, lze sotva absolutizovat. Patrně tu nebylo využito všech možností, a sice při srovnání nové urbanizace obou měst během zkoumané doby. Týká se to zajímavých shod i rozdílů při získávání pozemků obcí, památkové péče i stylové podoby nové řadové zástavby.

Závěrem je třeba zdůraznit, že architektura, její stylové i další prvky jsou předmětem velmi komplikovaného výzkumu odpovídajícího neobyčejně složité realitě dobové stavební i tvůrčí praxe. Toho si byla plně vědoma rovněž autorka, jak plyne z řady míst její práce. Utkala se s množstvím existujících obecnějších i dílčích poznatků, přehledně je utřídila a příhodně či přesvědčivě prezentovala. Proto, a rovněž vzhledem k výše uvedeným přednostem tuto práci doporučuji k obhajobě.

prof. PhDr. Roman Prahel, CSc.

V Praze 20. 8. 2014